

MS 2.Yüzyıl - MS 15.Yüzyıl Felsefesi - 2

1. “Devlet, toplumun haklarını mı, yoksa bireyin hakkını mı koruyacaktır?, Devlet için fertlerin feda edilmesi doğru mudur?, Devletin toplumsal ilişkileri düzenleme amacı ne olmalıdır?...” Bu sorulara ilişkin Batılı filozoflar kadar, İslam bilginlerinin eserleri ve devlet içindeki etkinlikleri de, güçlü ve adil yönetimlerin oluşmasına kaynaklık etmiştir. Yusuf Has Hacip “Kutadgu Bilig”, Farabi “El Medinetü'l Fazıla”, Gazali “Nasihât-ül Mülük”, Maverdi “El Ahkâm-mü's Sultaniye”, İbni Haldun “Mukaddime” gibi eserlerle adil devletin temel prensiplerini ortaya koymuşlar ve Batı filozoflarına ilham kaynağı olmuşlardır.

Bu parçada anlatılmak istenen temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İslam filozofları siyaset felsefesinin kurucularıdır.
B) İslam coğrafyasında, batı kökenli siyasetin etkisi fazladır.
C) İslam dünyasında siyaset felsefesi, batıdan daha çok gelişmiştir.
D) Türk-İslam bilginleri değerli eserleri ile batının düşünürlerini etkilemiştir.
E) Batıda siyaset felsefesi, kendi toplumsal değişimlerine göre şekillenmiştir.
2. Orta Çağ Avrupa'sında bilimsel etkinlikler skolastik düşüncenin etkisi nedeniyle durma noktasına gelmiş, bilim kilisenin kontrolüne girmiştir. Diğer taraftan İslam dünyasında 8. ve 12. yüzyıllar arasında bilim çok parlak bir dönem geçirmiştir. Bu dönemde Harezmi; aritmetik ve cebir astronomi ve coğrafyada, Biruni; astronomi, jeoloji, matematik, fizik, coğrafya ve tarihte; İbn-i Sina ise tıpta önemli çalışmalar ortaya koymuştur.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Bilimin ilerleme sürecinde kimi zaman kesintiler yaşanmaktadır.
B) Bilim evrensel bir etkinlik olarak farklı coğrafyalarda yürütülebilmektedir.
C) Bilimsel çalışmalar günümüzde teknolojinin imkânlarına da başvurmaktadır.
D) Bilim uygun toplumsal koşulların olduğu medeniyetlerde gelişme imkânı bulur.
E) İnsanın bilme merakı birçok engele rağmen varlığını farklı koşullarda sürdürür.

3. Felsefe, İlk Çağ'da Yunan mitolojisi, doğa olaylarını açıklamada yetersiz kaldığından dolayı Tanrısal açıklamaları eleştirmesine karşın, Orta Çağ'da dine çok yaklaşmıştır. Orta Çağ'da felsefe, hem İslam dünyasında hem de Hristiyanlıkta dinsel inançları temellendirmek için kullanılmıştır.

Bu parçada aşağıdaki düşüncelerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Felsefe, tarihsel sürecinde dönem dönem din ile etkileşim içine girmiştir.
B) Felsefe, toplumun değer yargılarından bağımsızdır.
C) Felsefe, ilk zamanlar metafizik kavramları ele almıştır.
D) Felsefenin amacı dinsel inançları sorgulamaya hizmet etmek olmalıdır.
E) Felsefe, evrende bütün olup bitenleri akla dayalı açıklama amacıyla olmuştur.
4. Aristoteles'in ilk neden görüşü etkisi ile Aquinalı Thomas tarafından öne sürülen bu kanıtla göre; her şeyin bir nedeni olduğu fikrine dayanarak evrende var olan bütün varlıkların kendinden önce gelen bir varlık nedeniyle var olduğu düşünülür. Geriye doğru gidildiğinde mantıksal olarak bir ilk varlığın olması gerektiğini ve o varlığın Tanrı olduğunu öne sürer.

Bu parçada Tanrı'nın varlığına yönelik kanıtlardan hangisi üzerinde durulmaktadır?

- A) Ontolojik kanıt
B) Kozmolojik kanıt
C) Ahlaki kanıt
D) Düzen kanıtı
E) Teleolojik kanıt
5. Farabi'ye göre, zihnimizin dışında var olan ilk varlık gerçek ve asıl varlıktır. O, her şeyin ilk sebebi, ezeli ve ebedi, maddesiz ve şekilsiz olandır. Özü itibarıyla saf akıl ve saf mantıktır.

Buna göre, Farabi'nin varlık görüşü ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Töz, Tanrı'dır.
B) Varlığı idea olarak kabul eder.
C) İlk varlık, olgusal dünyaya içkindir.
D) Gerçek varlık, soyut ve cisimsizdir.
E) İlk varlık tüm varlıkların var olma nedenidir.

MS 2.Yüzyıl - MS 15.Yüzyıl Felsefesi - 2

6. İbni Haldun "Mukaddime" adlı eserinde asabiyet kavramı üzerinde durur. Asabiyet kabileyi veya topluluğu bir arada tutan, düşmanlara karşı koymada birlik ve beraberlik sağlayan bir güçtür. Devletlerin bir organizma gibi doğup, gelişip öldüğünü yani yıkıldığını düşünen İbni Haldun'a göre, devleti dağılmaktan koruyan güçlü asabiyet duygusudur. Başka bir deyişle asabiyet zayıflığı devleti yıkılmaya sürükler.

Bu parça İslam felsefesinin aşağıdaki problemlerinden hangisi ile ilgilidir?

- A) Yaratıcının varlığını kanıtlama
B) İrade özgürlüğü
C) Toplumsal yaşam
D) Bilgi
E) Ruhun ölümsüzlüğü

7. Yaratılmış her varlığı sevmek gerektiğini söyleyen Anadolu bilgeleri için insanı sevmek iyi, sevmemek kötüdür. İyilik yapmak, hoşgörülü olmak, Tanrı'ya giden yolda en önemli değerlerdir. İnsanı sevmek Tanrı'yı sevmektir.

Anadolu bilgelerine ait olan bu görüşler aşağıdaki sözlerden hangisiyle en doğru şekilde ifade edilmiştir?

- A) Hoşgöründe akarsu gibi ol.
B) Doğruluk seni bulmaz, sen eğri isen.
C) Yaradılanı sevdik, yaradandan ötürü.
D) Kibir bele bağlanan ağır bir taş gibidir.
E) Ya olduğun gibi görün ya görüldüğün gibi ol.

8. Aşağıdakilerden hangisi Hristiyan felsefesinin özellikleri arasında yer almaz?

- A) Kutsal metinlerin doğruluğu merkeze alınmıştır.
B) Akıl yoluyla dinin temellendirmesi yapılmaya çalışılmıştır.
C) İncanın bilgiyi mümkün kıldığı düşüncesi egemendir.
D) Felsefede yeni yöntemlerin kazanıldığı bir dönemdir.
E) Tanrı'nın varlığını kanıtlamaya çalışmışlardır.

9. İslam felsefesi MS 7-12. yüzyıl arasında İslam dininin kabul gördüğü, bünyesinde farklı milletlerin bulunduğu geniş bir coğrafyada ortaya çıkmış ve yayılmıştır.

Bu açıklamadan hareketle İslam felsefesi için aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Akıl ile imanı uzlaştırmaya çalışmıştır.
B) Belli bir topluma özgü değildir.
C) Antik Yunan felsefesinden etkilenmemiştir.
D) Toplumsal yaşama yönelik problemleri ele almıştır.
E) Tümeller problemi belli başlı problemleri arasında yer alır.

10. Anselmus, Tanrı'nın varlığını "Tanrı" kavramından çıkarır. Ona göre bu kavramı bir varlık için kullanıyorsak, o gerçekten vardır. Tanrı kendisinden daha büyük ve yetkin olan bir varlığın tasarlanamayacağı varlıktır. Descartes ise Tanrı'yı "mükemmel varlık" olarak düşünür ve Tanrı'nın varlığını kanıtlamaya çalışır.

Verilen düşünürler, Tanrı'nın varlığına ilişkin aşağıdaki kanıtlardan hangisine dayanmaktadır?

- A) Ahlaki kanıt
B) Ontolojik kanıt
C) Kozmolojik kanıt
D) Düzen kanıtı
E) Amaçlılık kanıtı

11. İbni Haldun'a göre devlet, toplumsal bir varlık olarak birarada yaşamak zorunda olan insanlar arasında saldırı ve zulümleri önlemek için kurulmuş bir müessesedir. Eğer ortada uyuşmazlıkları önleyecek bir erk olmazsa çatışmalar insanlığın yok olmasına neden olabilir. Bu ihtiyaçları karşılayabilecek üstün bir otoriteye sahip olan kurum ise devlettir.

İbni Haldun'un bu görüşünden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Devlet toplumun devamı için gerekli olan zorunlu bir güçtür.
B) Devlet, mutlak bir güç olarak sınırsız yetkilerle donatılmalıdır.
C) Devlet, insanların sosyal, psikolojik ve biyolojik ihtiyaçlarını karşılar.
D) Devlet insanların kendi aralarında yaptıkları bir sözleşmeyle kurulmuştur.
E) İnsan, hak ve özgürlüklerini kendi iradesi ile tek taraflı olarak devlete devretmiştir.

